

**Referat af fællesmøde
Danske Kirkers Råd og Økumenisk Forum
1. november 2014 kl. 9-12
Hotel Nyborg Strand**

Danske Kirkers Råd

National Council of Churches in Denmark
Peter Bangs Vej 1D

DK-2000 Frederiksberg

Danmark

Tel + 45 3543 2943

Fax + 45 3838 1793

dkr@danskekirkersraad.dk

www.danskekirkersraad.dk

Giro 605 5710

Frederiksberg d. 20. november 2014

Tilstede: Preben Brohus (Apostolsk Kirke), Gunnar Bach Pedersen (Assisi-kredsen), Jacob B. Møller (Baptistkirken), Sarah Lodberg (DKG), Inge-Lise Lollike (Danmarks Økumeniske Kvindekomite), Karsten Bach (Dansk Oase), Anders Gadegaard (Danske Kirkers Råd), Maria H. Pedersen (sekretariatet), Hanna Smidt (sekretariatet), Mads Christoffersen (sekretariatet), Sr. Merete Pelle Poulsen (Diakonissestiftelsen), Erling Tiedemann (Den Katolske Kirke), biskop Czeslaw Kozon (Den Katolske Kirke), Bitten S. Kjær (Danske Kirkedage), Jakob Rønnow (FDF), Morten Skrubbeltrang (FDF), Christian Roar Pedersen (Folkekirken), Biskop Peter Fischer-Møller (Folkekirken), Birthe Juel Christensen (Folkekirkens Nødhjælp), Hannelise Tvedt (Frelsens Hær), Ralf Amstrup (Helsingør Stift), Alice Pedersen (KFUM/K), Karen-Vibeke Klausen (Kirkeligt Centrum), Peter Gabrielsen (Malteserraadet), Jørgen Thaarup (Metodistkirken), Lilli Uth (Metodistkirken), Lilly Krarup (Mission Afrika), John Nielsen (Missionsforbundet), Steen Vogensen (Roskilde Stift), Annie Bøge Jørgensen (Roskilde Stift), Ole Lennart Andersen (Viborg Stift), Aase Rønkilde Pedersen (Vor Frue Kirke), Birgit Thomassen (Aalborg Stift) og Thomas Hougesen (Den Danske Kirke i Sydslesvig).

Dagsorden for Fællesmødet

1. Velkommen ved Anders Gadegaard

Ved sin indledning reflekterede Anders Gadegaard over fred. Fred i Kristus og fred i verden må ses sammen. Hvilken inspiration giver fred i Kristus til at engagere sig for fred i verden?

2. Nyt fra

- Sekretariatet

Sekretariatets arbejde er som altid præget af arbejdsgrupperne. Dels som bistand til gruppernes møder og dels som tovholdere for gruppernes projekter og aktiviteter. Desuden er sekretariatet involveret i en række andre samarbejder. Ideerne og de konkrete planer er mange hos de forskellige grupper. Det vidner om engagement og ambitioner. Siden Årsmødet i maj har sekretariatets arbejde således især været præget af:

- Migrantkonferencen. Den sjette konference med 50 migrantpræster fra mere end 25 sproggrupper.
- Dialogarbejdet med muslimer – gennem forberedelse af den kommende konference og gennemførelse af en dialogmiddag med 80 muslimer.
- Arbejdet med Grøn Kirke, gennemførelse af en evaluering af arbejdet lokalt, samarbejdet med stifterne og Europas Klimahovedstad København, herunder stor klimagudstjeneste i Københavns Domkirke.
- Møder i arbejdsgruppen om Trosoplæring.
- Arrangementer om Økumeni og liturgi. Arrangementer om bl.a. Krop og kirke.
- Folkemødet, i samarbejde med 11 andre kirker og kirkelige organisationer. Stor opbakning ved debatter om religion i det offentlige rum, om kristne i Mellemøsten, om socialt udsatte og meget mere. Vi havde invitere Fangekoret, der sang for et helt fyldt telt.
- Møder med kolleger fra alverdens kirkeråd og samarbejde med de nordiske sekretærer.

Udover det løbende arbejde i arbejdsgrupperne, Danske Kirkedage mm samarbejder vi også med de andre kirkelige organisationer på Diakonissen. Derudover kommer den løbende administration, informationsarbejdet og opgaver, der dukker op.

Mads sagde tak for samarbejdet med medarbejderne på sekretariatet, med Preben Brohus for sit fortsatte frivillige arbejde som bogholder – hvor der bliver stadig mere at holde styr på med de stadig flere projekter, vi efterhånden har.

Tak for samarbejdet med FU, Stående Udvalg, Danske Kirkedage, og de mange arbejdsgrupper, sekretariatet er involveret i.

- Stående Udvalg

Jakob Rønnow orienterede kort om arbejdet i Stående Udvalg, som bl.a. arrangerer Årsmødet.

3. Danske Kirkedage

a. Nyt fra Styrelsen ved formand Bitten S. Kjær

I året der gik, har styrelsen fokuseret på møder med komiteen, forberedelse og afvikling af visionsdag og møder med den nye komite om organisering af arbejdet med et helt nyt sekretariat.

Der er kommet en ny styrelse efter Poul Erik Knudsen (KFUM-spejderne) trak sig som formand. Den nye styrelse består af Nicolaj Hørlyck (KFUM/K), Bess Serner Pedersen (Alpha-Danmark), Poul Kirk (Frikirkenet), Henrik Bjørgo (Den Katolske Kirke), Bitten S. Kjær (FDF) og Anne Mie Skak Johanson (Dansk Oase).

Styrelsen har lavet en manual og gjort en del ud af at overdrage arbejdet fra Aalborg til arbejdet med København 2016.

Næste Kirkedage er den 5-8 maj 2016.

Peter Fischer-Møller gjorde opmærksom på, at det vil være hensigtsmæssigt, at Helsingør Stift og Roskilde Stift inddrages i planlægningen, så interesserede sogne og enkeltpersoner kommer til at føle "medejerskab" i forhold til kirkedagene i København.

Danske Kirkedage har 60 medlemskirker – og organisationer.

b. Nyt fra Komiteen i København ved formand Hans Grishauge

Orientering og drøftelse om planlægningen af Danske Kirkedage 2016 i København. Der dukker fortsat ideer op til temaer, der kunne tages op på Kirkedage. Deltagerne på Visionsdagen bakkede fuldt op om, at Kirkedage skal ud i byen i København.

Komiteen arbejder lige nu med titlen 'Himmelske dage i København'. Det skal være en festival, hvor de kristne værdier bliver sat i spil uden at vi jager nogen væk – hverken dem, som ikke er kirkevante eller kernen af tidligere kirkedagsdeltagere. Mulighedernes Marked skal have karakter af Folkemøde og ligge på Christiansborg Slotsplads, så der kan komme nogle politikere med. Desuden skal Kirkedagene være på Rådhuspladsen, Gråbrødre Torv, Vor Frue Plads. De store taler skal være på Nytorv.

Komiteen har skrevet til alle kirkerne i Indre By om at stille sine kirker til rådighed. Museerne, teatrene og det øvrige kulturliv skal involveres. Kunstnere som Galschiødt og Nørgaard er med.

Det nye navn Himmelske Dage skal signalere nye visioner for Kirkedage.

Temaer:

- Etik (retning) – tema om hvordan du agerer i verden.
- Eksistens (rødder) – temaer der omhandler dig i verden.
- Ånd (ro)
- Kirken i samfundet.

Aktivitets-lag:

- Store talere
- Udvalg og projektgrupper (heriblandt deltagere fra København, Roskilde og Helsingør) (kirkekaffe på Strøget med kaffe og brød fra menighederne)
- Mulighedernes Marked

Ledelsen af Himmelske Dage:

Sekretærer: Birgitte Jeppesen (folkekirken), Torben Jeppesen (folkekirken) og Kaare H. Nielsen (Den Katolske Kirke)

Kommunikation: Kirsten Weiss Mose (Københavns Stift)

Formandskabet: Hans Grishauge og Jarle Tangstad

Sekretariatet sidder lige nu på Diakonissen, men flytter den 1 januar til Vartov.

Økonomi

Budgettet lyder pt på godt 10 millioner. Der er samtale med Morten Aagaard om fundraising, men ideer til fonde mm er meget velkomne.

Der kommer ikke til at være entre til Kirkedage som sådan – måske dog ved enkelte arrangementer. Økonomien skal drives af fondsstøtte.

Mulighedernes Marked – Folkemøde-modellen

Fredag og lørdag skal der være Mulighedernes Marked foran Christiansborg. Det skal bestå af telte for de forskellige kirker og organisationer. Det skal være med en folderuddeling. Det skal være samtaletelte med debatter og meget mere.

Himmelske Dage vil gerne

- Overraske med spændende indhold
- Vise hvad vi kan – en oplevelse, der kan mærkes.
- Samarbejde – også med nogle man ikke arbejder med normalt.

Aktivitetstyper

- Workshop
- Samtalesaloner
- Happening
- Produkt
- Kultur
- Debat
- Fortællinger
- Foredrag
- Børneaktiviteter
- Marked
- Gudstjenester
- Kirkernes Kulturnat
- Vandringer i byen
- Værksteder om ritualer
- Samtaler i 200 sofaer

Kommentarer til oplægget:

- Kan organisationerne nu begynde at planlægge ud fra de tre lag, der blev nævnt? Komiteen vil sende ud til medlemmerne, om hvordan de nu kan være med til at begynde at tænke ind i deres planlægning, hvordan de er med.

- Hvordan bliver kontakten til organisationerne?
Der indkaldes til en opfølgingsdag til Visionsdagen i første halvdel af 2015 til at engagere medlemmerne frem til og med kirkedage.
- Det blev foreslået, at man ikke havde sine egne telt – det kræver mange personaleressourcer at bemande en stand og man kommer til at stå hvert sit sted. Det er bedre at samarbejde. Måske skal der bare være nogle tematelte, hvor de forskellige organisationer går sammen og indgår. Fra messestand til debat – og oplysningsstand.
Yderligere ideer sendes til Hans Grishauge
- Forslag til øvrige steder: Nyhavn, Højeste Ret, Odd Fellow Palæet, bibliotekerne, Universitetet, skolerne, det jødiske museum, parker.

- Hvordan undgår vi en 'isoleret' mangfoldighed? Vi skal gå på opdagelse hos hinanden. Risikoen med for mange arrangementer er bl.a. at det er de sædvanlige, der kommer og at vi skal være repræsentanter. Det skal være en nysgerrig dialog. Der skal være mangfoldighed og samspil.
- Torsdag og søndag bliver den store og åbning og afslutning, mens fredag og lørdag bliver det kaleidoskopiske.
- Det blev foreslået, at der skal være et ungdomsprogram og at man skal samarbejde med ungdomsorganisationer om både program og overnatning i f.eks. kirkerne i brokvartererne.
- Det blev foreslået, at man skulle lave det på Højbro Plads, som er mere intim og hvor folk kommer forbi, i stedet for Christiansborg Slotsplads. Slotskirken blev foreslået som et sted man kan holde gudstjeneste.
- Hvordan sikrer man sig en vis sammenhæng og tilhørsforhold til Kirkedage undervejs? Hvor vil der være mødesteder, hvor man kan møde de hinanden?
- Der blev udtrykt en bekymring omkring det store budget.
- *Komiteen har lavet et foreløbigt budget, som styrelsen skal drøfte og godkender. Derefter skal Danske Kirkers Råds forretningsudvalg godkende budgettet, idet Danske Kirkedage hører under Danske Kirkers Råd.*
- Det blev foreslået, at man laver en badge som ved Kulturnatten, der giver adgang til mange steder.
- Det blev foreslået, at menighederne skulle opfordres til at være værter for enkeltpersoner med tilbud om privat overnatning.
- Organisationer og kirker skal tænkes med som mødesteder.
- Det er godt at tænke bredt, men man skal også være opmærksom på, at det ikke bliver for spredt.
- Hvordan bliver kontakten til organisationerne? Der indkaldes til en opfølgingsdag til Visionsdagen i første halvdel af 2015 til at engagere medlemmerne frem til og med kirkedage.
- I København bør vi gå fra 'selvpræsentation' til fællesskab – om fælles emner. Det vil også svare til, hvor vi er i det økumeniske arbejde i det hele taget. Det skal ikke bare være parallelle præsentationer, men at være fælles om temaer.
- Forslag om at sende temaer/projekter ud til medlemmerne, så kunne de enkelte byde ind på at være med i det.
- Vi skal overveje, hvordan vi inddrager internationale menigheder i København.

- God ide med samtalesofaer. Forslag om, at tage sin næste med – sit medmenneske – også dem vi ikke kender.
- Vi har ikke hørt meget om workshops og foredrag. Hvis det ændrer sig i forhold til Aalborg er det vigtigt at få det skrevet ud til medlemmerne. I Aalborg var der 130 workshops fordelt på to dage. Er det tænkt ind?
- Forslag om at inddrage Det Teologiske Fakultet.
- Forslag om en Kulturnat efter åbningsgudstjenesten – lokalt hos de københavnske kirker og organisationer.
- Dialog med det politiske liv omkring kristne værdier i samfundet og politiske beslutninger.
- Fælles morgenmad kunne være en ide.

4. Dialogkonferencen 2014 ved Anders Gadegaard

Orientering om den kommende dialogkonference i Istanbul 10-13 november arrangeret af Kontaktgruppen for Muslimer og Kristne – et samarbejde mellem Danske Kirkers Råd og Muslimernes Fællesråd.

Dialogkonferencen arrangeres sammen med Arab Group for Muslim-Christian Dialogue (Libanon). Der vil desuden være dialog mellem stormuftiens kontor og det økumeniske patriarkat i Istanbul. Der vil være tre temaer primært funderet i workshops. Der lægges nemlig især vægt på samtalen – snarere end oplæg.

- 1. Hvilke årsager er der til konflikter mellem religioner og hvad medfører det af tvungen adskillelse mellem befolkningsgrupper?
- 2. Hvilke konsekvenser har det for vores samfund i Mellemøsten og i Danmark, at der sker en ind-/udvandring. Konsekvenser af ændringer i den religiøse demografi i de to områder.
- 3. Hvordan udvikler fordommene om 'de andre' sig – sker der en polarisering og en fordomsfuldhed og hvordan sker det?

Dialogen skal følges op af fortsat samarbejde og kontakt mellem deltagerne – også efter konferencen. Det skal ske gennem det oprettede netforum under dialogprojektet.

Vores partner i Mellemøsten giver udtryk for, at det er vigtigere end nogensinde med sådanne konferencer.

5. Opfølgning på Arbejdsplan 2014-16 ved Mads Christoffersen

Kort gennemgang af strukturen.

Ved Årsmødet 2014 blev en ny arbejdsplan vedtaget. Hvordan går det med arbejdsgrupperne? Kort opsummering.

HUSK: Hvis man vil engagere sig i arbejdsgrupperne, skal man endelig kontakte sekretariatet.

6. Orientering fra enkelte arbejdsgrupper

a. Frihed og lige vilkår

Arbejdsgruppen har fokus på Grundlovens §69. Alle medlemskirkerne har diskuteret det og det er der kommet et diskussionsoplæg om, der ikke skal fungere som en konklusion, men være til fortsat inspiration til drøftelser.

Manu Sareen vil nedsætte et trossamfundsudvalg, der skal arbejde med en opfyldelse af §69. Det er helt naturligt at involvere de berørte parter. Det har ministeren dog på forhånd i dette tilfælde afvist. Det er i modstrid med vanlig lovforberedende arbejde.

F.eks. i arbejdet med en reformproces i folkekirken har man naturligt involveret de berørte parter (menighedsråd, præster, provster mm).

Spørgsmålet om 'kirkeskat som kildeskat' har tidligere været lovet at tage med i kommissoriet, men det er det dog ikke blevet. Det kan være helt i orden, idet skattespørgsmålet måske med fordel kan drøftes uden for udvalgets arbejde.

Danske Kirkers Råd har foretræde for Kirkeudvalget med fokus på dette punkt den 5 november.

Vi skal være opmærksomme på, hvilket signaler det giver, at man sender en gruppe kun med mænd. Det har været drøftet i Forretningsudvalget, men besluttet at sende de delegerede.

b. Klima- og miljøgruppen. Evaluering af Grøn Kirke og planer for 2015 herunder COP21. Peter Fischer-Møller orienterede kort fra gruppens arbejde.

- Grøn Kirke er ved at afslutte et evalueringsarbejde med Grøn Kirke lokalt. Vi har haft 18 frivillige konsulenter, og mange af dem vil fortsætte deres arbejde.
- Grøn Kirke har tidligere fået EU-midler (Grundtvigsprojektet) til internationalt samarbejde. Der søges igen om støtte fra EU til at fortsætte dette arbejde. Sverige vil være den ledende drivkraft i ansøgningen.
- Lige inden COP21 i Paris vil der være en pilgrimsvandring fra Nordnorge til Paris. Den går gennem Danmark og det skal overvejes, hvordan vi som danske kirker kan være med. Det bliver i august 2015.
- Kirkens jorde – 11.000 ha – vil være et nyt fokuspunkt for Grøn Kirke. Der er sendt to fondsansøgninger med dette fokus for at styrke en økologisk bevidsthed angående kirkens jorde.
- I forbindelse med reformationsjubilæet overvejer Grøn Kirke et projekt i samarbejde med andre organisationer om træplantning lokalt og globalt. Man kunne tænke sig en lund med træer plantet af forskellige menigheder og personer som i Wittenberg, lokal æbletræplantning ved den enkelte kirke/menighedshus og støtte til skovrejsning i et par udviklingslande f.eks. Myanmar og Cambodia.

c. Trosoplæring

Jakob Rønnow orienterede kort om arbejdet med trosoplæring. Gruppen arbejder på at producere et hæfte om, hvad vi kan sige sammen som kristne på tværs af vores kirkelige tilhørsforhold.

Det blev kommenteret at det er et meget ambitiøst projekt. Det blev bemærket, at vi skal være meget opmærksomme på, at det ikke skal ses som en manifestation mod Islam/muslimer i Danmark at lave et fælles kristent dokument. Det skal virke som en besindelse på, hvad kristendom er, men ikke som en konfrontation med muslimer. Vi skal være opmærksomme på, at vores arbejde kan blive brugt som en manifestation mod andre.

Det blev anbefalet, at gruppen passer på med at 'lade begejstringen løbe af med sig' og grundigt overveje målgrupper, form mm.

Jørgen Thaarup anbefalede 'Confessing the one Faith' som inspiration.

d. Andet?

Ingen kommentarer.

7. Danske Kirkers Råds respons til Manu Sareens kommissorium for Trossamfundsudvalg

Se kommissorium for udvalget samt henvendelse til Manu Sareen fra Forretningsudvalget.

- *Der var fuld støtte fra mødet til FU's henvendelse til ministeren og Folketingets kirkeudvalg*

8. Økonomi ved kasserer Aase Rønkilde (se bilag)

a. Oversigt

b. Godkendelse af kontingent 2015 (varslet i 2013)

Mads Christoffersen gennemgik kort principperne for kontingentfastsættelsen. Ud over kontingentet får vi desuden støtte fra diverse fonde.

- *Kontingent 2015 blev godkendt.*

c. Godkendelse af Budget 2015

- *Budget 2015 blev godkendt*

d. Varsling af kontingent 2016

Kontingent 2016 varslet.

9. Kommende valg – ved Årsmødet 2015

Forretningsudvalget: Peter Gøtz (Det Danske Missionsforbund) og Lone Møller-Hansen (Baptistkirken i Danmark).

Stående Udvalg: Karen-Bolette Berg (De Grønne Pigespejdere) og Thorsten Rørbæk (Økumenisk Ungdom)

Danske Kirkedage Styrelse: Bess Serner-Pedersen (Alpha-Danmark) og Poul Kirk (Frikirkenet)

10. Kommende møder

Rådsmøde: 29. januar. Den Anglikanske Kirke i København.

Årsmøde: 25. april 2015, Baptistkirken i Roskilde

Økumenisk Efterårskursus: Ikke fastlagt.